

dology of estimation of earth is considered from point of laws of scientific cognition, and also international experience of the use of these laws in the developed countries. It is suggested to create the unique system of estimation of earths, which will allow simultaneously to determine not only the cost of earth, but also to the objective real estate, located on it.

Keywords: theory costs, estimation of earth, methods of estimation, objects real estate, laws of scientific cognition.

УДК 339747:33(477)

*Доц. Н.І. Власюк, канд. екон. наук;
магістрант Ю.В. Килин – Львівська КА*

СВІТОВА ФІНАНСОВА КРИЗА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Розглянуто причини виникнення фінансової кризи і проаналізовано її майбутній вплив на розвиток економіки України та світу. Для України важливо не лише мінімізувати негативні впливи світової фінансової кризи, але й знайти місце в новій розстановці сил.

Ключові слова: фінансова криза, грошова політика, дисбаланс світової економіки, профіцит зовнішньої торгівлі, управління ризиками, кредитування економіки, падіння платоспроможності.

Вступ. Світова фінансова криза, що зародилась у США як криза ринку нерухомості та похідних фінансових інструментів, згідно з логікою глобалізації поширилася по світу, вдаривши і по українському фінансовому ринку. Основними її причинами експерти називають надмірно експансивну грошову політику Федеральної резервної системи (ФРС) США, наявність величезного дисбалансу у світовій економіці, зокрема великий профіцит у зовнішній торгівлі Китаю, значний торговельний дефіцит у США, вади системи управління ризиками в інвестиційних банках, недосконалість регулювання фінансових ринків на національному і міжнародному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Регулювання фінансової кризи досліджували західні економісти, зокрема такі, як Г. Мінські, Ч. Кіндле-бергер, М. Фрідмен, К. Рейнхарт, а також вітчизняні науковці О. Василік, С. Мочерний, К. Рудий, В. Попов і М. Монтес. Останніми науковими публікаціями на цю тему були дослідження Дж. Сороса "Найгірша ринкова криза за 60 років", Л. Еліота "Криза – як все починалось", Т. Філіппона "Майбутнє фінансової індустрії", Б. Данилишина "Світова фінансова криза – тест для України", О. В'югіна "Фінансовий ринок: стратегія розвитку".

Постановка завдання. Мета дослідження – аналіз причин виникнення світової фінансової кризи, її вплив на українську економіку, формулювання шляхів вирішення проблем на українському фінансовому ринку.

Виклад основного матеріалу. Сучасний світовий фінансовий ринок є найпотужнішим інструментом перерозподілу фінансових ресурсів. Його основні функції – це мобілізація ресурсів та їхнє ефективне розміщення в економіці, а також хеджування фінансових ризиків. Проте, внаслідок еволюції фінансового ринку, відбулася певна закономірна трансформація його функцій, оскільки основною метою суб'єктів ринку є максимізація прибутків і швидкість їхнього отримання.

Причинами сьогоденної фінансової кризи і рецесії економіки є те, що США і деякі інші розвинені країни перенесли свої промислові підприємства в інші країни – здебільшого до Азії, а самі, в особі США, перетворилися на центр емісії грошей і осередок споживання.

Усе економічне зростання країн Азійського регіону підштовхувалося емісією коштів у США. Потім ці фінансові ресурси рухалися назад: частково у вигляді запозичень США, частково – у вигляді іноземних інвестицій у корпоративні активи.

Відтепер схему підтримки глобального економічного зростання (виробництво – в Азії, споживання та емісія – у США) зруйновано. Не має чим зв'язувати емітовані долари, споживання у США та ЄС падає, загрожуючи величезними збитками азійській "майстерні світу"; криза "збиває" світові ціни на нафту і газ, об'єктивно знижуючи споживчий і державний попит в арабських країнах і Росії.

Видача у США та ЄС незабезпечених кредитів під заставу нерухомості допомагала західним елітам підтримувати високий рівень споживання мас. Вона виступила заміником колишніх соціальних програм і високих зарплат "держави загального соціального забезпечення" (*welfare state*), якими система виблискувала у 70-ті роки ХХ ст., а потім стала нестримно руйнуватися з розпадом СРСР і перемогою "постіндустріально-ліберальної" глобалізації.

Падіння попиту в США внаслідок фінансової кризи неминує призведе до істотного зниження обсягів виробництва в Європі, Китаї, Японії, Індії та інших азійських країнах (це відбувається вже нині), які перетворилися на світову фабрику з випуску споживчих товарів і технологій. Своєю чергою, це призведе до різкого звуження світового ринку, зростання протекціонізму і посилення торговельних суперечностей між США, ЄС, Китаєм, Японією, Індією, Росією, ісламськими країнами і країнами Латинської Америки. Найбільш сильним гравцем, здатним сьогодні протидіяти США, є країни ЄС, які здійснюють свою фінансову й економічну політику, а також Китай, який активно намагається формувати власну зону вільної торгівлі та володіє найбільшими у світі золотовалютними резервами.

Щоб уникнути соціально-економічного колапсу, в США і ЄС потрібно буде створити високооплачувані робочі місця для сотень мільйонів громадян. Цього можна досягти лише провівши неоіндустріалізацію, тобто побудувавши промисловість на проривних технологіях. Така політика – грандіозне завдання, порівнянне з відновленням економіки Європи після Другої світової війни. Воно вимагатиме зниження на певний час обсягів споживання, сумлінної праці; крім того, відродження протекціонізму разом з "економічним націоналізмом", відмови від принципів СОТ і ліберальної глобалізації. Нова індустріалізація неминує зажадає етатизму: посилення державного втручання в економіку, запровадження планових механізмів, властивих і державному капіталізму, і соціалізму.

Але водночас така неоіндустріалізація означає й новий виток глобальної кризи: адже США та ЄС перестануть бути ринком збуту для азійських промислових систем, з їхньою надто дешевою робочою силою. Азія не встиг-

не підвищити заробітки свого населення, щоб компенсувати звуження західних ринків. І якщо Китай теоретично здатен створити сильний внутрішній ринок, то про Таїланд, Малайзію, Філіппіни, Індонезію, Туреччину, Пакистан та Індію цього сказати не можна. Отже, єдиний вихід для цих країн – посилення регіональної інтеграції.

У нашій країні причини фінансової кризи, на нашу думку, полягають у залежності фондового ринку від коштів нерезидентів, надмірній зовнішній заборгованості суб'єктів економіки, нестачі ліквідності в банківській системі. На сьогодні сформувалося чотири напрями, за якими світова криза впливає на економіку України.

1. Циклічне уповільнення світової економіки, що загалом може скоротити попит на експортну продукцію, а отже, експортний виторг і далі, за ланцюжком, призвести до зменшення надходжень до державного бюджету, девальвації гривні та зниження заробітної плати.

2. Висока волатильність цін на світових товарних ринках, коли спостерігаються різкі стрибки цін на біржові товари, зокрема, залежно від ситуації на фінансових і валютних ринках. У разі їхнього значного падіння, ефект буде саме такий, але ще може виникнути проблема скорочення торговельного балансу, що, своєю чергою, здатне негативно позначитися на поточному рахунку, тобто ослабити міжнародну позицію України.

3. Обвал котирувань на світових фондових ринках, який призвів до різкого падіння вартості акцій українських компаній.

4. Паніка на фінансових ринках, банкрутство великих інвестиційних банків, різке зростання ставок Лібор – усе це практично перекриває зовнішні ринки фінансової ліквідності, що загрожує труднощами у рефінансуванні зовнішнього боргу вітчизняними банками і корпораціями.

Наслідки впливу світової кризи на українську економіку є цілком очевидні:

- зниження на товарних ринках попиту на сталь призвело до тимчасового скорочення обсягів виробництва, що позначилося на вугледобувних підприємствах, видобуванні руди та на інших супутніх виробництвах;
- банки мають у своєму розпорядженні достатньо коштів для погашення зовнішніх запозичень, але для деяких з них можуть виникнути проблеми з рефінансуванням боргу на світових фінансових ринках.

Тому спостерігається погіршення ситуації з кредитуванням економіки, а відтак, і депозитів. За цих умов банки схильні надавати кредитні ресурси на короткі терміни, орієнтуючись, передусім, на зниження ризику і втрат через падіння платоспроможності позичальників.

Державі потрібно виштовхувати гравців фінансового ринку зі сфери спекулятивних операцій у сектор реальної економіки як засобами фіскальної політики, так і більш жорсткими заходами. Це можна зробити з допомогою наведеного нижче комплексу заходів.

1. Запровадити податок на доходи від реалізації цінних паперів. Пропонують звільнити від оподаткування доходи від реалізації цінних паперів, що містяться в портфелі платника податків більше року. Це стимулюватиме інвесторів вкладати кошти на тривалий час. Проте даний захід не працювати-

ме без істотного збільшення ставки податку на доходи від реалізації цінних паперів, термін володіння якими був менше року. Відповідно пропонують запровадити спеціальний податок на доходи від реалізації цінних паперів.

2. Заборонити непокриті короткі продажі.

Заборонити кредитування цінними паперами, оскільки такі операції спрямовані на створення оптимізаційних фінансових схем і спекуляції та не мають іншого сенсу. Створити податкові механізми, які б дестимулювали спекулятивну діяльність на ринку похідних цінних паперів. Посилити нормативи банків щодо вкладень в акції і здійснення термінових операцій.

Заборонити банкам видавати кредити професіональним учасникам ринку цінних паперів та їхнім дочірнім структурам, а також будь-яких кредитів на купівлю цінних паперів.

Заборонити учасникам фондового ринку здійснювати будь-які трансакції з резидентами офшорних зон, що обмежить активність на нашій території хедж-фондів, які ніхто не регулює, а також скоротить можливості податкових оптимізацій для вітчизняних учасників ринку. Заборонити офшорну систему володіння підприємствами, основна діяльність яких проводиться на території України.

Однією з основних проблем української економіки є брак довготермінових фінансових ресурсів. З цієї причини українські компанії та банки змушені залучати кошти на зовнішніх ринках. Посилити пруденційний контроль за професійними учасниками фондового ринку.

У рекламних оголошеннях, проспектах і договорах, що стосуються операцій з цінними паперами, паями інвестиційних фондів і термінових операцій, варто великим шрифтом зазначити, що інвестиції в ці інструменти можуть спричинити втрату всієї інвестованої суми. Немає сумніву, що цим заходам чинитимуть опір професійні учасники фондового ринку та їх лобісти, які переконливо доводитимуть, що ринок втратить ліквідність, стане непривабливим для інвесторів.

Висновки. Світова спільнота подолає глобальну фінансову кризу, наслідком якої стане повна зміна співвідношення сил. Враховуючи сучасний стан, а також економічні та політичні потрясіння, спрогнозувати результати цих змін надто складно. Для України важливо не лише мінімізувати негативні впливи світової фінансової кризи, але й знайти місце в новій розстановці сил.

Література

1. Багратян Г.А. Світова фінансова криза та Україна: проблеми й нові підходи до фінансового регулювання / Г.А. Багратян, І.С. Кравченко // Фінанси України. – 2009. – № 4. – С. 33-41.
2. Вьюгин О. Финансовый рынок: стратегия развития // Ведомости. – 2006. – № 27 (1554). – 16 фев.
3. Гринберг Р. Мировой финансовый кризис затронет реальную экономику в разных странах по-разному // RosInvest. – 9 нояб.
4. Данилишин Б. Світова фінансова криза – тест для України // Дзеркало тижня. – 2008. – № 38 (717).

Власюк Н.И., Кылын Ю.В. Мировой финансовый кризис и его влияние на экономику Украины

Рассмотрены причины возникновения финансового кризиса и проанализировано последующее влияние на развитие экономики Украины и мира. Для Украины

важно не тільки мінімізувати негативні впливи світової фінансової кризи, але й знайти місце в новій обстановці сил.

Ключевые слова: фінансовий кризис, грошова політика, дисбаланс світової економіки, профіцит зовнішньої торгівлі, управління ризиками, кредитування економіки, падіння платіжеспособності.

Vlasyuk N.I., Kylyn Yu.V. The global financial crisis and its impact on the economy Ukraine

The article considers reasons for the emergence of financial crisis. The author of this article analyzes its future influence of the world financial crisis on Ukrainian and world economy development. For Ukraine it is important not only to minimize negative influences of world financial crisis but also find a place in the new placing of forces.

Keywords: financial crisis, monetary policy, unbalance the world economy, foreign trade surplus, risk management, credit economy, falling solvency.

УДК 336.71:331.1 Здобувач О.С. Гурик – Львівський ІБС УБС НБУ, м. Київ

ВПЛИВ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НА АКТИВІЗАЦІЮ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Проаналізовано рівень довіри населення до банків, запропоновано оновлення мотиваційного механізму забезпечення банківської діяльності на основі корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Встановлено, що ефективно впровадження заходів з КСВ здатне принести істотну вигоду банківській установі та запустити в дію мотиваційний механізм активізації банківської діяльності саме через систему наведених вигод, що особливо актуально в часі фінансово-економічної кризи та відновлення довіри населення до банківської системи.

Ключові слова: довіра, активізація банківської діяльності, мотиваційний механізм, корпоративна соціальна відповідальність.

Соціально-політичні та економічні події в Україні на тлі посилення економічної, політичної та фінансової кризи показали, що багато процесів, пов'язаних з функціонуванням банківництва, мають значною мірою хаотичний і малокерований характер.

Специфіка банківської діяльності, її довірчо-відповідальний характер відносин [4] на перший план висувають уміння співпрацювати із клієнтами, утримувати наявних і залучати потенційних клієнтів через максимальне задоволення їхніх потреб, формування репутаційного капіталу банку, здійснення прозорої інформаційної політики. Тому аналіз різноманітних чинників впливу на забезпечення банківської діяльності виявляється досить актуальним як з теоретичної, так і практичної точок зору, оскільки дає змогу активізувати діяльність банків, зокрема у період виходу із кризи.

Особливості функціонування вітчизняної банківської діяльності досліджували такі вчені, як О. Дзюблюк, О. Васюренко, В. Лагутін, О. Мельник, А. Мороз, М. Пуховкіна, І. Розпутенко, С. Савлук, І. Сало, В. Томчук, Т. Смовженко, А. Герасимович, С. Козьменко, А. Мещеряков, В. Міщенко, Л. Примостка, К. Раєвський, Т. Раєвська та багато інших. У їхніх дослідженнях розкривається сутність і особливості організації банківської діяльності, вплив економічних та інституційних факторів. Проте практично поза увагою залишаються питання впливу довіри, що стає актуальним з огляду на розвиток і перебіг фінансової кризи.